

Bodecker Carbon

EU ETS och Utsläppsrätter

Marknadsinblick för beslutsfattare
Tredje kvartalet 2021

A Omvärld och politik

Intressanta och relevanta beslut, statistik och diskussioner globalt, inom EU och i Sverige med påverkan på EU ETS och marknaden för utsläppsrätter.

B Marknadsutveckling

Vad har påverkat priserna på utsläppsrätter de senaste månaderna och hur ser det ut framåt? Även kort om kol- och gas.

C Analyser och rapporter

Korta sammanfattningar av utvalda rapporter och prisprognoser.

D Insyn EU ETS

Konsekvenser för avfallsbranschen av Fit-for-55 och samhällets ökade plastproduktion

Välkommen till det första numret av Bodecker Carbons kvartalsvisa rapport om EU ETS och Utsläppsrätter!

I den här rapporten får du ta del av det senaste inom global, europeisk och svensk klimatpolitik med påverkan på EU ETS och marknaden för utsläppsrätter. Vi går kort igenom statistik, systemförändringar, nya direktiv eller lagar, relevant nationell politik och updateringar från Naturvårdsverket.

Vi sammanfattar prisutvecklingen på utsläppsrätter, prognoser och analyser, och vi tittar på intressanta industriprojekt inom exempelvis CCS. Slutligen, i vår »Insyn« får ni ta del av intressanta intervjuer inom aktuella områden.

I denna utgåva förklarar vi vad som ligger bakom den extremt snabba prisökningen på utsläppsrätter, vi sammanfattar några analytikers pristiro samt rapporter inför klimatmötet i Glasgow. Vi tittar även kort på Kinas handelssystem, »FIT-FOR-55« och föreslagna förändringar för EU ETS, samt justeringar kring fri tilldelning i Sverige nu i fas 4.

I den avslutande intervjun får vi höra från Lia Detterfelt på Renova, där hon bland annat diskuterar konsekvenser för avfallsbranschen av FIT-FOR-55 och taxonomin, den snabba prisökningen, samt samhällets problem med en ökad plastproduktion.

Trevlig läsning!

Och besök gärna vår [hemsida](#) om du vill veta mer om Bodecker Carbon!

Det globala Parisavtalet ligger till grund för EU:s mål om nettonollutsläpp till 2050 och 55% utsläppsminskning till 2030. EU kommissionen har i sitt »Fit-for-55« paket föreslagit en mängd åtgärder för att nå 2030-målet, däribland en rejäl skärpning och utvidgning av EU ETS samt en gränsjusteringsmekanism.

Globalt

Den senaste IPPC rapporten

I början av augusti presenterade FN:s klimatpanel (IPCC) sin senaste rapport. En av de viktigaste slutsatserna var att minskade utsläpp i energisektorn är avgörande för att undvika en klimatkatastrof. Temperaturen på jorden kommer att överstiga 1,5 grader inom nästkommande 20 år om inte radikala, storskaliga och omedelbara åtgärder görs nu. De senaste vetenskapliga rönen tyder på att temperaturen istället kommer att stiga med 2–3 grader.

»Måste mångfaldiga investeringar i sol- och vindenergi«

Generalsekreterare Antonio Guterres adresserade världens stats- och regeringschefer att de innan 2030 måste mångfaldiga investeringar i sol- och vindkapacitet för att nollutsläpp till 2050 ska kunna nås. Rapporten är tydlig med att det även kommer att krävas stora satsningar på att absorbera koldioxid, men att teknologin med att fånga koldioxid ur atmosfären än så länge är omogen och att man inte kan förlita sig på att den ska vara huvudbulten i klimatstrategin.

Klimatpanels rapport är så tydlig att det borde vara mycket svårt att försvaga EU:s klimatpaket 'Fit for 55' som just nu ska godkännas av EU medlemsstater samt lägga stor press på klimatförhandlingarna i Glasgow nästa månad.

2,6–2,9 graders temperaturökning

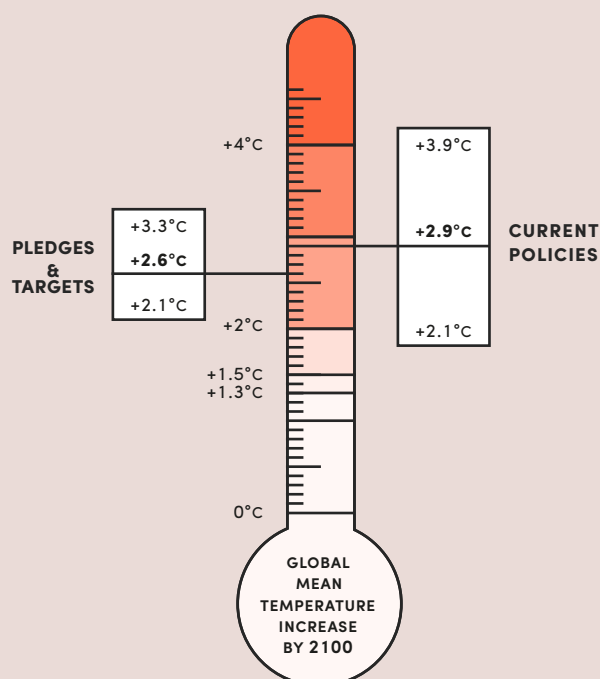
Enligt Climate Action Tracker kommer nuvarande klimat- och energipolicies leda till en global temperaturökning på 2,9 grader medan hittills lagda löften och mål skulle minska detta till 2,6 graders ökning. Även IEA bedömer att nuvarande löften inte räcker.

»The greatest challenge humankind has ever faced«

Att nå nettonollutsläpp 2050 bedöms vara möjligt men »the greatest challenge humankind has ever faced« enligt summerande artikel på Montel. IEA:s nya roadmap innehåller över 400 milstolpar med en mängd åtgärder. Bland annat måste den globala elsektorn nå nettonollutsläpp till 2040 och kapacitet från sol- och vindel måste fyrdubblas till 2030.

TA DEL AV RAPPORTEN HÄR

GÅ TILL CLIMATE ACTION TRACKER

Globalt elbehov

Den enormt snabba ekonomiska återhämtningen efter pandemin, framförallt i Asien, har resulterat i kraftigt stigande CO₂-utsläpp. Redan i slutet av sommaren var utsläppen 5% högre än innan pandemin, enligt brittiska tankesmedjan Ember. De drar slutsatsen att utvecklingen, trots politiska löften, går åt fel håll.

Även om Kinas president Xi inför FN lovat att sluta bygga kolkraftverk i utvecklingsländer så fortsätter de på hemmaplan i sällskap med Indien och Bangladesh. Under året har vi sett stadigt högre priser på energirelaterade råvaror som kol och gas som framförallt drivs på av en till synes omättnad efterfrågan från ovan nämnda länder. Rapporten visar dock en ljusglimt; att sol- och vindenergi för första gången når upp till 10% av den globala energimixen.

»Global elanvändning ökar med 5% och utsläpp med all-time-high«

IEA har beräknat att den globala elanvändningen kommer att öka med 5% i år och 4% nästa år. Det kan jämföras med 2020 där användningen blev 1% lägre p.g.a. pandemin. Den största ökningen står Kina och Indien för. Produktionen av förnyelsebar kraft förväntas stiga med 8% i år och 6% år 2022. Det innebär att endast hälften av den högre förbrukningen kommer täckas av förnybar elproduktion. Resterande väntas täckas av fossila bränslen (45% resp. 40% i år och nästa) och kärnkraft. Detta innebär att utsläpp av växthusgaser kommer stiga med 3,5% i år och 4% år 2022 – en ny »all-time-high«.

IEA: Utsläppen kan nå rekordnivåer 2023

Det internationella energiorganet IEA slår fast att globala växthusgaser kommer nå en ny rekordnivå 2023. De kan heller inte se att det är toppen. Endast 2% av stimulanser för återhämtning efter pandemin har öronmärkts till grön energi. Med rådande takt kommer utsläppen

att fortsätta öka och inte komma i närheten av nollutsläpp 2050. De bedömer att investeringar endast kommer uppgå till cirka 1/3 av den 1 triljon USD som behövs mellan 2021 och 2023. IEA uppmanar stater att öka sina investeringar, se till att privata sektorn agerar samt ge stöd till elektrifiering av transportsektorn.

»För att nå nollutsläpp 2050 behöver kolkondensproduktion minska med 6% per år«

För att nå nollutsläpp 2050 behöver kolkondensproduktion minska med 6% per år, enligt IEA. Men utvecklingen går stick i stäv med den senaste prognosen om att det istället kommer stiga med 5% i år och 3% 2022. Även gaskondens, som visserligen är något renare men ändå utsläppare förväntas stiga 1% 2021 och 2% 2022.

Kinas nationella ETS

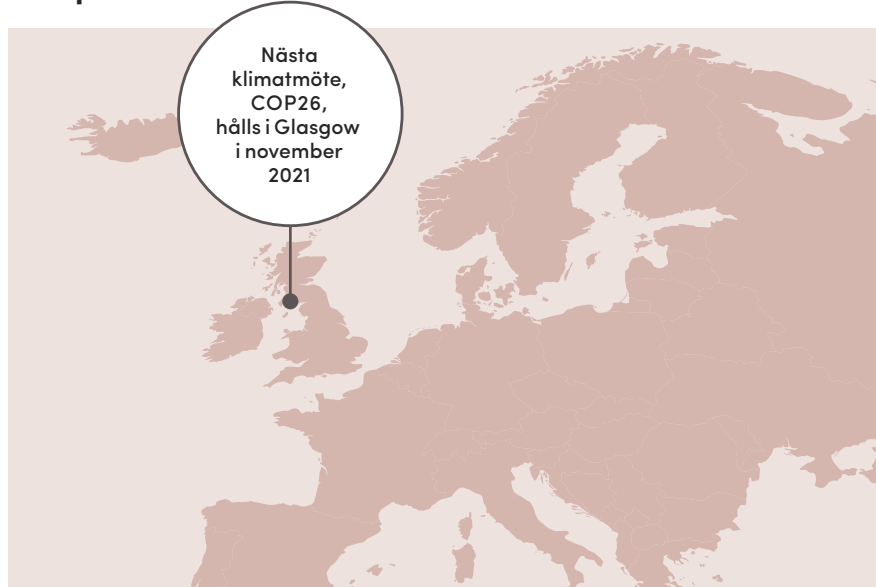
Kinas nya handelssystem för utsläppsrätter täcker till en början endast elbranschen och totalt 2225 anläggningar. Det ska utvidgas till åtta branscher till

slutet av 2025. Utsläppsrätter allokeras baserat på typ av anläggningar och bränsle. Om anläggningen överstiger ett »carbon intensity« mått behöver anläggningen köpa utsläppsrätter från andra mer effektiva anläggningar. Nu är därmed ca 2/3 av kolmarknaden täckt av utsläppshandel och från 2026 även stora delar av flera industrisektorer.

»Kolproducenter kan få positiv inkomstkälla från ETS«

Däremot är priserna betydligt lägre i Kina och enligt Matthew Gray vid Transition Zero får till och med kolproducenter i landet med relativt effektiva kolkraftverk en positiv inkomstkälla från systemet. Så är även fallet i andra länder som t.ex. Sydkorea. Detta då tilldelning baseras på intensitetsmål istället för absoluta reduktionsmål och gränser för utsläpp. Kinas ETS marknad väntas enligt Zero transition att ha ett överskott på ca 1,6 miljarder utsläppsrätter. Dessutom är data på faktiska utsläpp knapphändiga och intransparenta.

Europa

Sammanfattning FIT FOR 55

DEN 14E JULI presenterade EU kommissionen »Fit for 55« med åtgärdsförslag som syftar till en stramare utsläppspolitik för att nå 55% reduktion 2030. Paketet innehöll över 10 olika paket varav ett av de mest signifikant var översynen av EU ETS direktivet, även inkluderande lansering av CBAM (Carbon Boarder Adjustment Mechanism) och utvidgning till flera sektorer mm.

Förslaget motsvarade de flesta förväntningar och kommer i stort att innebära en avsevärd skärpning av systemet med lägre tilldelning, fortsatt högt intag in i stabilitetsfonden, utvidgning till flera sektorer samt införande av en gränsjusteringsmekanism för att även på sikt kunna ta bort fri tilldelning till konkurrensutsatt industri.

Här är några av de viktiga förslagen med påverkan på utsläppsrättspriserna:

- Utsläppen inom EU ETS ska minska med 61% till 2040 (nuvarande mål är 43%). Det betyder alltså att branscher inom EU ETS ska ta på sig ett större ansvar än branscherna utanför för att nå 55-procent målet.
- För att uppnå 61-procent målet behöver den årliga tilldelningen av utsläppsrätter minska då detta sätter »taket«. Total tilldelning (fri och auktionerad) föreslås minska med 4,2% per år från 2021 (retroaktivt för de första åren p.g.a. senare implementation så även en »one-off« minskning år 2024). Idag är minskningstakten 2,2% (fram till 2021 var den ännu lägre). Dessutom föreslås krav på åtgärder för att undgå 25% kapande av tilldelning.
- Stabilitetsreserven (MSR) föreslås fortsätta ta in 24% av systemets överskott till 2030 (skulle annars ha minskat till 12% från 2024) men med något förändrade regler.
- En gränsjusteringsmekanism med datainsamling från 2023, full implementering från 2026 och första branscher att inkluderas aluminium, cement, el, gödning, järn och stål. Det krävs då inköp av »CBAM certifikat«, kopplade till EUA-priser, för att täcka utsläpp för inkluderade varor vid import. Annullering ska ske årligen och certifikaten ska inte vara »tradable«.
- Sektorer inom CBAM föreslås få sin fria tilldelning jämt utfasad mellan 2026–2036.
- Ett separat EU ETS föreslås för vägtransporter och byggnader.

Förhandlingarna kring MSR görs separerat från övrigt för att kunna fatta beslut snabbare.

Elektrolysörer kan komma att omfattas av ETS och få fri tilldelning tom 2026 för att sedan minskas med 2,5% årligen. Om Kommissionens vätgasstrategi om 6 GW 2024 uppfylls innebär det 1,6–4,1 miljoner i fri tilldelning beroende på hur mycket vätgas som framställs.

Förslagen innehöll ingen förändring av möjligheten för stater att ge kompensation till industri för indirekta kostnadsökningar till följd av höga utsläppsrättspriser (används inte i Sverige).

Konstruktionen med en bördefördelning (ESR), mål för den icke-handlande sektorn, som utgår från ländernas BNP bibehålls, men funktioner för ökad flexibilitet som ska stärka kostnadseffektiviteten införs. Sverige får ett skärpt mål och ska sänka utsläppen inom den icke-handlande sektorn med 50 procent till 2030.

Nu väntar förhandling med EU parlamentet samt alla länders regeringar (ministerrådet). Detta kommer troligen att ta minst ett par år.

Industriutsläppsdirektivet

EU:s industriutsläppsdirektiv (IED) reglerar bland annat utsläpp till luft och vatten för industriell verksamhet. Direktivet omfattar bindande krav kopplade till bästa tillgängliga teknik, så kallade BAT-slutsatser, för olika processsteg. Under åren 2020–2023 revideras IED, som en del av Den gröna given för att göra IED kompatibelt med övrig politik och lagstiftning för klimat, energi och cirkulär ekonomi. Revideringen fokuserar också på att underlätta för framväxande teknik och innovation.

Jernkontoret arbetar för att säkerställa ett fortsatt effektivt IED och har sammanfattat deras slutsatser och övergripande ståndpunkter i revideringen. »Gemensamma EU-regler är bra för miljö och konkurrenskraften men en för detaljerad och överlappande lagstiftning måste undvikas«.

— **INTERESSANT LÄSNING FÖR**
— **DEN INTERESSERADE HÄR:**
— Industriutsläppsdirektiv och
— BAT-slutsatser - lernkontoret

Intäkter från EUA auktioner dubblas i år

Länder inom EU ETS kommer i många fall att fördubbla sina inkomster från auktionering av utsläppsrätter i år. Detta då priset har ökat med över 100% jämfört med förra året. EU kommissionen har påpekat att dessa inkomster till viss del kan användas för att lätta på bördan för industrier och hushåll som drabbats av mycket höga elkostnader under hösten. Intäkterna ska generellt användas för klimatåtgärder och enligt kommissionen stämmer detta idag för ca 75% av intäkterna, men inte i alla medlemsländer. Många länder tillämpar redan en kompensation till industri för indirekta kostnadsökningar till följd av pris på utsläppsrätter, främst för höjda elpriser. Detta tillämpas dock inte i Sverige.

Oro för att EU ETS skärpningar i »Fit-for-55« ska utebli

De extremt höga elpriserna i Europa har gjort att politiker i flertalet länder både

pushat på för prisreglerings samt ifrågasatt skärpta klimatambitioner och EU ETS utvidgning. Det finns en stor oro för skenande elpriser. Inom EU-parlamentet har förslag kommit kring skärpt reglering av EU ETS för att förhindra spekulativa aktörer. En del länder har också framfört krav på pristak och krav på tillfälligt högre volymer i auktioner och flera ifrågasätter full marknadsprincip. Det finns nu en viss oro för att ambitionerna i t.ex. »Fit-for-55« kan bli svårare att få igenom. Diskussionerna har gjort att priset på EUA tillfälligt dippat något.

Justerad auktionskalender för utsläppsrätter

Den tyska elbörsen EEX har publicerat en justerad auktionskalender för auktionering av utsläppsrätter. Justeringen har gjorts utifrån beslut om hur många utsläppsrätter som istället ska gå in i stabilitetsreserven (MSR) mot bakgrund av överskott i systemet. 379 miljoner utsläppsrätter ska läggas in i MSR istället för att auktioneras ut september – augusti (2022).

HÄR HITTAR NI INFORMATION OM EEX AUKTIONER:

Det tyska valet och EU ETS

Det socialdemokratiska partiet, SPD, blir det största partiet och troligen koalitions-partier är miljöpartiet De Gröna och liberala FDP. SPD:s ledare har poängterat att kraftiga tag måste tas i klimatfrågan men har inte gett några löften om t.ex. tidigare utfasning av kol medan De Gröna vill öka utsläppsmålen ytterligare (minst 70% till 2030), sätta ett minimipris på 60 euro på utsläppsrätter, fasa ut kolkraft tidigare samt sätta högre pris på utsläpp från transport- och byggnader (värme).

»Svårt att få igenom krav på snabbare nedläggning av kolkraft«

Enligt analysfirman Refinitiv kommer De Gröna troligen få svårt att få igenom

sina krav på snabbare nedläggning av kolkraft men de tros lyckas bättre i att höja förnybarhetsmål.

När det gäller Fit-for-55 förhandlingar och skärpning av EU ETS kan De Gröna se till att Tyskland stödjer förslag om ett parallellt ETS för transport och byggnader (Tyskland har ju redan ett system för dessa branscher sedan förra året som vi skrivit om tidigare). Tysklands stöd är viktigt för att det ska gå igenom. Dock ser analysfirman att SPD (liksom tidigare CDU) värnar industrin starkt och troligen inte vilja rösta för en utfasning av fri tilldelning till industri inom den nya gränsjusteringsmekanismen.

»Riskerar fördröja EU ETS förhandlingar«

Om regeringsbildningen tar för lång tid kan det riskera att även försena EU-förhandlingarna. Tyskland kommer nog inte att vilja ta ställning i de mest kontroversiella frågorna. Även de separata förhandlingarna om skärpning av MSR riskeras, särskilt mot bakgrund av senaste tidens höga energipriser.

Enligt tankesmedjan Agora Energiwende ökar CO₂-utsläppen från Tyskland nu snabbast på 30 år. Corona-nedstängningar gjorde att Tyskland precis nådde sitt mål om 40% minskning jmf 1990 men nu tror Agora att det ska ha gått tillbaka till 37% eller sämre. Bl.a. betydligt långsammare utbyggnad av förnybar elproduktion och höga gaspriser anges ligga bakom.

Fakta om fartygssektorn i EU ETS (ENGELSKA)

GHG EMISSIONS FROM maritime transport have increased since 1990 and are expected to grow further under the business-as-usual (BAU) scenario. To shift this trend, the European Commission is proposing to extend the EU ETS to maritime transport, particularly for large ships (above 5,000 gross tonnage) from 2023. The extension would apply to emissions from intra-EU voyages, to 50% of the emissions from extra-EU voyages, and to emissions from ships while at berth in EU ports. These provisions would result in additional coverage of 90 million tonnes of carbon dioxide (CO₂) – around two-thirds of maritime transport emissions within the EU – and send a price signal to incentivize the application of energy-efficient and low-carbon solutions in the maritime sector. To ensure a smooth transition, the provisions mean shipping companies would be initially required to surrender a portion of their verified emissions, which would then be gradually increased to 100% in 2026.

Sverige

DET SVENSKA REGELVERKET för tilldelning av utsläppsrätter genomgick i maj en förändring som i korthet innebär att Naturvårdsverket nu har en tydlig grund för att avslå ansökningar om gratis tilldelning.

»49 fjärrvärme-anläggningar avslögs för fri tilldelning«

I våras beslutade EU-kommissionen att 49 svenska fjärrvärmeanläggningar som eldar biomassa inte omfattas av utsläppshandelsdirektivet och inte är berättigade till gratis tilldelning av utsläppsrätter. Det som skiljer från övriga EU länder är dock att Sverige dessutom har en skatt för avfallsförbränning. Läs mer om det svenska regelverket och hur det påverkar aktörer inom avfallsförbränning i vår intervju i »Insyn« sist i rapporten.

Senast 2045 ska Sverige ha uppnått nettonoll-utsläpp av växthusgaser, vilket innebär behov av negativa utsläpp för att kompensera kvarvarande. För att uppnå

det har regeringen i höstens budgetproposition anslagit 400 miljoner kr per år mellan 2022-2025 för att teckna kontrakt med parter som kan leverera bio-CCS. Det innebär i praktiken en omvänd auktion där part med lägst pris vinner. Ett bio-CCS innebär att utsläpp från kraft- och fjärrvärme samlas in och lagras, vilket resulterar i negativa utsläpp.

Några intressanta industriprojekt

OVAKO satsar på CO₂-neutral stålproduktion redan från 2022 och går nu över till att värma stål med fossilfri vätgas (elbehov inte kommunicerat). Anläggningen byggs i samarbete med Volvo, Hitachi ABB, H2 Green Steel och Nel Hydrogen. De små återstående utsläppen kompenseras med klimatkompensering.

GREENSAND, ett konsortium av 29 energi- och industriföretag från flera länder, bl.a. tyska Wintershall Dea samt Ineos, har säkrat finansiering för nästa steg i en gemensam satsning på storskaligt koldioxidlager utanför danska kusten i Nordsjön. De ska utveckla metoder och teknologi för att pumpa ner och lagra CO₂ under havsbotten och driftsättning av pilotanläggning planeras till redan slutet av nästa år. Storskalig anläggning kan finnas på plats 2025. Upp till 1 miljon ton CO₂ ska kunna lagras årligen från

2025 och 4-8 miljoner ton årligen till 2030. Danska parlamentet godkände förra året en finansieringspool för just CCS-projekt.

AKER CARBON CAPTURE har fått in 840 miljoner kronor för vidare satsning på koldioxidlagring. Detta gjordes genom en riktad emission. Aker har även inlett samarbete med Carbonor för att fånga in och lagra deras CO₂ utsläpp genom sin tjänst »Just Catch 100«. Akers teknologi ska reducera Carbonors utsläpp med 90% med start 2024. Det ska sammanfalla med CCS-projektet med Northern Light dit flytande CO₂ ska skeppas.

SÖDERENERGI startar ett projekt för bio-CCS vid sin anläggning Igelstaverket i Södertälje i SE3. De ska fånga upp 650 000 ton CO₂-utsläpp per år och målet är att bli ett nav och i framtiden producera negativa utsläpp. De har ett samarbete med Södertälje hamn och projektet har stöd från Energimyndigheten på 5 miljoner kronor.

Fler industriprojekt inom exempelvis vätgas, e-metanol, batterier och elektrolysörer sammanfattas i avsnitt Utbyggnad & Investeringar i vår Nordic Renewable Report. ■

Visualization of Danish Greensand CO₂ transport and storage project. Källa: Aker Carbon Capture

Efter att EU-kommissionen la fram *FIT-FOR-55*-paketet i mitten av juli påbörjades en ny uppåtgående trend av priset på utsläppsrätter som nådde en topp i slutet av september på över 65 euro per ton.

EUA FY (EUR/ton)

BAKOMLIGGANDE FAKTORER FÖR den stigande pristrenden är de ökade klimatambitioner som EU har aviserat och de skärpta åtgärderna inom EU ETS. Som vi tidigare har skrivit om har detta skapat ett förtroende för EU ETS i marknaden vilket har attraherat finansiellt kapital som vidare har accelererat prisuppgången.

Den efter pandemin rådande globala trenden med stigande priser på energirelaterade råvaror som kol och gas har fortsatt samtidigt har Europa under sensommaren upplevt skenande gaspriser som slagit hårt mot konsumenter, detta under en period med relativt låg efterfrågan på kraftproduktion.

»Energikris i Europa med oro inför eldningssäsongen«

Detta har skapat en rejäl oro inför eldningssäsongen då efterfrågan kommer vara betydligt högre. Orsaken till de höga gaspriserna är bl.a. de redan låga lager av gas sedan i vintras, låg leverans av LNG (de båtarna styr istället till Asien som haft positiv premie hela 2021), samt låga flöden från Ryssland. Det har inneburit en comeback för kolkondensen vilket skulle kunna ha bidragit till än högre pris på utsläppsrätterna. Men tvärtom har priserna haft svårt att stiga vidare och har istället, från början av oktober, fallit tillbaka till 60 euro nivån.

»Politiskt tryck att intervenera i EU ETS«

Det beror dels på bristen på gas men även på att det finansiella kapitalet dragit öronen åt sig när allt fler röster höjts för att revidera EU ETS systemet i syfte att få ned priserna. Reaktionen från kommissionen

har dock varit att de inte kommer göra några ad hoc förändringar utan istället presentera en verktygslåda innehållande skattelättnader och ge nationer möjlighet att använda offentliga finanser att stödja utsatta konsumenter. Samtidigt bör det finnas en hel del fundamentala köpintressen så troligtvis ser vi inga priser under 50 euro.

I samband med att gaspriserna exploderade på uppsidan förändrades de ekonomiska förutsättningarna för fossilkraftproduktion där utsläppsrätterna för 2022 borde kring 80 euro/ton för att gas ska vara mer förmånlig än kol för att producera elektricitet (s.k. fuel-switching). Problemet är dock att det inte finns tillräckligt mycket gas att få tag på i Europa.

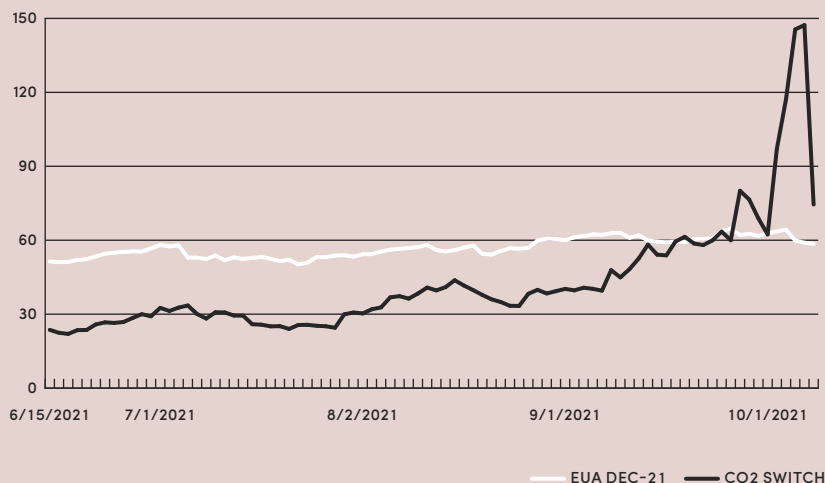
»EUA följer inte längre gaspriset«

Detta blev tydligt för marknaden och utsläppsrätterna orkade inte hålla jämna steg med kraftpriserna i Tyskland längre. Det syns tydligt i grafen nedan att kolkondensen har varit det mest lönsamma alternativet sedan början av september. För kraftproduktion för Q1-2022 har kolet varit ledande sedan mitten av juli.

SE GRAF PÅ NÄSTA SIDA ►

Som det ser ut idag kommer kraftproduktionen från kolkraft vara det mest ekonomiska alternativet (över gas) fram till åtminstone april 2022. Det borde vara positivt för prisutvecklingen av utsläppsrätterna då ett antal energibolag troligtvis räknat med att köra mest gaskondens men nu måste köpa in fler utsläppsrätter för att täcka de ökade utsläppen från den

Switchingpris 2022 vs EUA Dec 21 (EUR/ton)

smutsigare kolkondensen. Detta borde ge ett stöd kring 60 vilket marknaden har svängt in kring den senaste tiden.

»Kommissionen står
än så länge fast«

För att sammanfatta handlas troligtvis utsläppsrätterna mestadels på politiska uttalanden den närmsta tiden. Finansiella aktörer avvaktar huruvida kommissionen kommer ge efter och göra eftergifter inom EU ETS systemet vilket vore förödande för förtroendet. Vi tror att den risken är låg då EU ETS är grundbulten i EU:s klimatarbete och att när den akuta gaskrisen är över kommer utsläppsrätterna återigen svänga in på den långsiktiga stigande trenden. ■

Här går vi igenom offentligt kommunikerade prisprognoser och kommentarer. Vi tittar även på ett urval av intressanta rapporter med påverkan på marknaderna och/eller utbyggnad av förnybar energi i Norden.

Analys utsläppsrätter

Refinitiv chefsanalytiker, Yan Qin, har kommenterat att prisutvecklingen på gas och utsläppsrätter nu verkar ha gått isär något. Han gav exempel på att utsläppsrättspriset (EUA Dec-21) under samma dag (6 okt) föll med 7% till 60 EUR/ton medan frontgasen steg till nya rekordnivåer på 160 EUR/MWh. Yan såg tre orsaker till denna divergens.

1 Att aktörer i utsläppsrättsmarknaden tvingats stänga positioner för att täcka förluster som uppstått i kraft- och gasmarknaden.

2 Stigande oro för efterfrågan på utsläppsrätter då skenade energipriserna fått industrier att minska produktionen och således har ett mindre behov att täcka minskade utsläpp.

3 Det höga tonläget inom EU för att tackla energikrisen genom att intervensera i EU ETS systemet.

»Det sker inget bränslebyte då det inte finns tillräckligt med gas för att ersätta kolet«

Refinitiv skriver också att det kan finnas flera orsaker till att priset på utsläppsrätter frångår plats från gas- och energikomplexet på sistone. Utsläppsrätternas

roll för valet av fossilt bränsle är inte relevant förrän tidigast i april 2022. Detta eftersom till och med de minst effektiva kolanläggningarna inte ens är nära att tryckas ut ur produktionsmixen. Eftersom det inte kommer ske något bränslebyte (ersätta kol med gas), är gaskontraktet för närmsta månad, som för närvarande handlas till € 70/MWh, inte längre relevant för priset på utsläppsrätterna.

»10–15 euro kommer från prisstegringen på gas«

För det andra kan mer långsiktiga utsikter för gasmarknaden spela in och påverka aktörers syn på utsläppsrätterna. Refinitiv tror att ca 10–15 euro av nuvarande EUA-pris kommer från den kraftiga prisstegringen på gas. De lyfter fram en potentiell risk för EUA-priset om gasmarknaden återgår till mer normala nivåer. Utsläppare i systemet behöver inte köpa sina rätter för 2021 förrän i slutet av april 2022 och dessa kan välja att avstå från att köpa på nuvarande mycket höga nivåer.

REFINITIV nämner även att den höga prisnivån och den extrema volatiliteten lett till ökade kostnader för säkerheter till olika clearinghus vilket troligtvis resulterat i att flertalet handlare fått stänga sina positioner.

ICIS analytiker Sebastian Rilling tror att det finns ett ökad compliance köpintresse om utsläppsrätterna handlar

under 60 EUR/ton. Därmed blir 60 euro en form av »lägsta-nivå«.

ENERGYMONITORS Mark Nicholls skriver att för att fossilbaserad vätgas med CCS teknik, inom ramen för EU:s vätgasstrategi som presenterades förra året, ska vara lönsam att produceras behövs ett EUA pris upp mot 90 euro/ton.

PLATTS ANALYTICS tror att EUA DEC-21 kommer handla kring 60 EUR/ton tills leverans i december. De poängterar en nedsiderisk om industrin vill eller måste sälja sin fria tilldelning för att lösgöra kapital. Men då det på sikt skulle leda till en bristsituation bör den risken vara begränsad.

POTSDAM INSTITUTE FOR CLIMATE IMPACT RESEARCH (PIK) har gett ut rapporten »Economic damages from ongoing climate change imply deeper near-term emission cuts« där de skriver att IPCC inte tar hänsyn till klimatkonsekvenserna som redan sker under 2 grader.

»Optimala priset på utsläppsrätter borde vara \$115/t«

PIK använder ekometrisk modeller för att undersöka klimatförändringarnas påverkan på BNP och kommer fram till att det optimala priset på utsläppsrätter borde vara \$115 (motsvarande 107 EUR/t med dagens valutakurs). ►►

Övriga rapporter

Förväntningar på västvärlden inför COP26

ENERGYMONITORs Sebastian Shehadi skriver att det är dags för västvärlden att ta initiativet under COP26 mötet i Glasgow. Under snart 10 års tid har Kinas nya sidenväg (Belt and Road) bistått med mångmiljard investeringar inom vägar, smutsig kraftproduktion (cirka 240 nya kolkraftverk) och efterlämnat en enorm skuldbörda i utvecklingsländer i Asien och Afrika. Enligt Sebastian visar uträkningar att mer än hälften av de globala utsläppen år 2050 kommer att komma från dessa länder.

»Västvärlden tar upp kampen med Kina om politiskt och ekonomiskt inflytande«

Med förnyat styre i USA, Storbritannien och EU har vi sett en snabb förändring, skriver han, där EU och Indien har meddelat att de ska samarbeta kring infrastrukturprojekt, inkl. energi, på global basis. EU kommissionens ordförande Ursula von der Leyen annonserade även »Global Gateway«, EU:s officiella plan att öka internationella insatser i infrastruktur för att minska kinesiskt ekonomiskt och politiskt inflytande. Sebastian menar vidare att kampen mot klimatförändringarna bara kan lyckas om utvecklingsländer ingår i den gröna omvandlingen, men att de måste få finansiering från de rikare industriländerna. Redan 2009 bad U-länderna om 100 miljarder USD per år från 2020, men det har inte skett. För många länder är just finansieringen den stora utmaningen och det kommer bli en av COP26 stora utmaning.

»Stora förhoppningar på president Biden«

TIME MAGAZINEs Justin Worland skriver i en artikel att förväntningarna på president Joe Biden är höga inför till COP26. Då USA nu är tillbaka i Parisavtalet krävs stora insatser och det handlar om ren matematik. Temperaturen redan stigit 1,1 grad sedan industriella revolutionen och accelererar. USA står för 14% av världens utsläpp, bara Kina är värre. Biden har lovat att halvera utsläppen till 2030 (jmf 2005). Frans Timmermans, som leder EU kommissionens »European Green Deal« och EU:s klimatlag, har poängterat att hans amerikanska vänner måste ta fram en plan innehållande tydliga mål och strategier. Slutligen konstaterar Worland att kongressens talman Nancy Pelosi har tagit COP26 som en orsak till en snabb lagstiftningsprocess.

Svenskt Näringsliv: oro för svensk industris konkurrenskraft

Svenskt Näringsliv skriver att de står bakom de svenska klimatmålen och att EU ska vara netto-noll senast 2050. Vidare anser de att ambitionen för den europeiska klimatpolitiken måste vara att visa att det går att sänka utsläppen samtidigt som man stimulerar ett växande näringsliv. För att åstadkomma detta måste styrmedlen leverera så stor utsläppsminskning som möjligt till så låg kostnad som möjligt.

»Viss oro för svensk industris konkurrensförmåga«

Därför uttrycker de en viss oro inför EU-kommissionens förslag att majoriteten av utsläppsminskningen ska bäras av den industri som redan idag bär den största bördan. Den handlande sektorn ska sänka utsläppen med 61 procent till 2030 (jmf 2005) medan den icke-handlande sektorn sänka sina utsläpp med 40 procent (»Effort-sharing«). De hade istället föredragit ett utökat fokus på den icke-handlande sektorn då de menar att det här finns betydande utsläppsminskningar att åstadkomma för en lägre kostnad i stora delar av unionen. Detta har Svenskt Näringsliv visat i beräkningar som presenterats i rapporten Ett skärpt utsläppsmål till 2030.

Ta del av rapporten här:
[BIT.LY/3MLSEKC](https://bit.ly/3MLSEKC)

Renova är Västsveriges ledande aktör inom avfall och återvinning och ägs av ett tio västsvenska kommuner. Vi har intervjuat Lia Detterfelt som är utvecklingsstrateg hos Renova och ordförande i styrmedelsgruppen för energiåtervinning inom branschorganisationen Avfall Sverige. Hon berättar bl.a. om hur EU:s nya taxonomi påverkar Renova och avfallsbranschen, Sveriges inkludering av avfall i EU ETS, vad »Fit-for-55« förslagen kan få för effekt, samt vilka övriga större förändringar som väntas.

LIA DETTERFELT,
UTVECKLINGSSTRATEG HOS RENOVA

TAXONOMIN INGÅR I EU:s Action Plan on Sustainable Finance där ett klassificeringssystem ska bedöma om en ekonomisk aktivitet är miljömässigt hållbar.

I juni 2019 släppte EU sin Taxonomy Technical Report, som innehåller kriterier och definitioner för vad som kan kallas »gröna intäkter« enligt vilken bolag ska rapportera från slutet av 2022.

FIT-FOR-55 är ett åtgärds paket, förslaget av EU-kommissionen i somras, för hur EU ska sänka sina utsläpp med 55 procent till 2030 jmf 1990.

Påverkar EUs nya taxonomi er?

INTE SÅ MYCKET än men vi är så klart fundersamma över vad som ska komma. Vi försöker förstå varför avfallsförbränning inte ingår, det är konstigt att det inte det inte tagits med.

»Avfallsförbränningen är bara en konsekvens av samhällets problem med ökad produktion av plast«

Europa står inför en stor klimatmaning och har ett jättelikt behov av att ersätta deponi med den mindre växthuspåverkande avfallsförbränningen och materialåtervinningen. Styrmedel borde sättas in mot fossil plastproduktion. Egentligen är det inte självklart att avfallsbränningen ska straffas då den faktiskt bara är konsekvensen av samhällets problem med ökande produktion av plast och andra fossila material.

En analys av Anthesis (på Avfall Sveriges uppdrag) visar att om man följer de ekonomiska värdena i produktionskedjan skulle plastproducenterna få betala åtminstone 80 procent av de fossila utsläppen vid avfallsförbränning. Men det är lättare att sätta styrmedel på utsläppen från avfallsförbränningen.

Förutom Danmark och Litauen är det endast i Sverige där energiåtervinning av avfall ingår i EU-ETS, och i Sverige finns det dessutom en avfallsförbränningskatt. Hur ser ni på det?

SVERIGE HAR VALT att ta med avfallsförbränning trots att EU inte anser att hushållsavfall ska vara med.

Renova har jobbat med detta sedan planerna blev kända 2011, och implementerade 2013. Reglerna innebär i praktiken att Sverige använder styrmedel mot de bästa i klassen. Den svenska avfallsförbränningen tillhör de bästa på att utvinna energi i världen. Det snedvrider konkurrensen. Regler måste vara desamma inom hela EU.

»Regler måste vara desamma inom hela EU«

Tillsammans med de kraftigt och mycket snabbt stigande priserna på utsläppsätter har detta inneburit att kraftigt stigande kostnader. Ett antal avfallsförbränningsanläggningar i Sverige riskerar nu negativa resultat. Det leder också till en ökad risk för sämre eller oseriös avfallshantering med deponering, eller till och med dumpning av, framför allt plaster.

Det går precis i motsatt önskad riktning. Vi efterlyser en chans för branschen att rätta till sin fossila påverkan.

»Den skattskyldige avfallsförbrännaren är flera steg ifrån den aktör som genererar avfallet«.

Även Skatteverket i sitt regleringsbrev för 2020 »utvärdering av avfallsförbränningsskatten« framför de stor tveksamhet om avfallsförbränningsskatten bidrar till sitt syfte att Sverige 2045 ska vara nettoll utsläppare. Ett problem är att den skattskyldige är avfallsförbrännaren som i många fall är flera steg ifrån den aktör som genererar avfallet. Det är därför osäkert i vilken mån prissignalen når fram till den som är ansvarig för avfallet och skattens bidrag till att cirkulera verkssamhetsavfall i ekonomi.

Är det några större förändringar för er bransch från i år (t.ex. start EU ETS fas 4)?

FÖR AVFALLSENERGIANLÄGGNINGAR
INNEBÄR fas 4 en lägre fri tilldelning vilket resulterar i ökande kostnader.

»Det blir fel att avfallsförbränning i Sverige har värme som riktmärke«

Det faktum att avfallsförbränning i Sverige har värme som riktmärke, och ses mer som en energiproducent och inte som avfallsbehandling ger fel styrning. Det leder till minskad klimatnytta då Sveriges avfallsförbränning är mycket mindre klimatpåverkande än deponeering som fortfarande är en mycket vanlig avfallsbehandlingsmetod i EU.

Hur kommer er bransch att påverkas av EU kommissionens föreslagna »Fit-for-55«?

ATT EU HÖJER sina klimatambitioner och driver på för att minimera avfall och att materialåtervinna mer är mycket positivt. Vi har uppvaktat Sverige som medlemmland om att driva att samma regler ska gälla inom EU och att avfallsförbränningen skall ingå i utsläpps rättshandeln, om Sveriges anläggningar gör det. Vår önskan är att Sverige ska driva frågan då de snabbt ökande kostnaderna för seriös avfallshantering är ett faktiskt problem för avfallsenergianläggningar.

Några andra större förändringar, från EU eller nationellt, som kommer att påverka er de närmaste åren?

VI HOPPAS ATT det kommer mer reglering när det gäller produktion av plast. Den ökar exponentiellt år för år trots att medvetandet om plastens baksidor har ökat. Trots att Renova säger nej till plastavfall, prisar bort blandat avfall med högre plastinnehåll och ökar utsorteringen till materialåtervinning ökar den fossila andelen i förbränningen på grund av ökad plastproduktion.

»Det behövs styrmedel tidigare i värdekedjan«

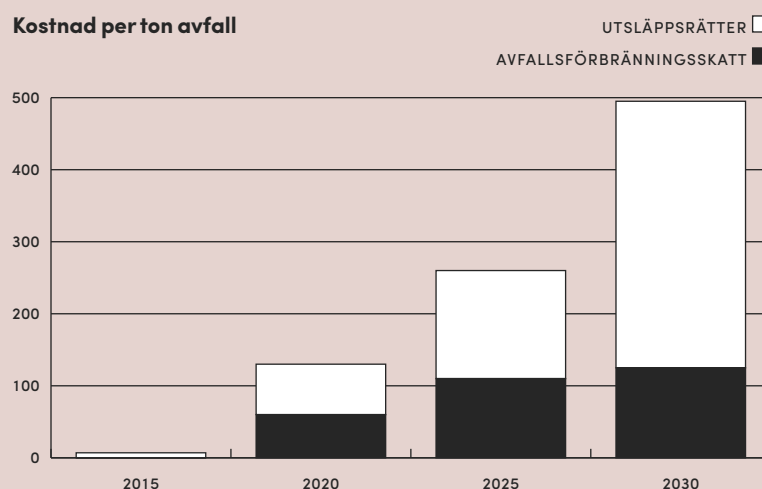
Det behövs styrmedel tidigare i värdekedjan. Stigande utsläpp från avfallsförbränningen är snarare ett symptom på samhällets fossila materialanvändning.

CCS (Carbon Capture and Storage) tekniken är också ett måste om Sverige ska nå sina klimatmål. Det måste till ekonomiska styrmedel som gynnar tekniken och reglerna kring ETS behöver anpassas för att detta ska passa in.

Vad får den extremt snabba prisökningen för konsekvenser för er och era kunder?

MÅNGA I BRANSCHEN är nog chockade, det är för tidigt att säga vilka konsekvenserna är för företagets fortlevnad. Som ett exempel har Stockholm Exergi gjort en uträkning i Skatteverkets Utvärdering av avfallsförbränningsskatten vilket kan ses i diagrammet. [BP kommentar: i skrivande stund handlar EUA DEC-21 kring 60 Euro). ▶▶

Kostnad per ton avfall

KÄLLA: Stockholm Exergi. ANM: Beräkningen utgår från uppgifter om Högdalenverket. Följande antaganden görs; 1) avdrag för aska om 20 procent av skatten, 2) priset på utsläppsrätter 50 euro/EUA 2025 och 90 euro/EUA 2030, 3) från 2030 ingen fri tilldelning av utsläppsrätter, 4) för att beräkna kostnaderna för ETS likställs mängden avfall som förbränns fr.o.m. 2020 med den genomsnittliga mängden som förbrändes i verket mellan 2014–2018.

D Insyn EU ETS

A	Omvärld och politik	03
B	Marknadsutveckling	08
C	Analys och rapporter	10
D	Insyn EU ETS	12

Var ni beredda på detta? Vad kan bli effekter om dessa priser består?

VI VAR VÄL inte redo på att prisökningen skulle vara så snabb, men att priserna borde och måste öka om vi ska klara ett rimligt klimat var och är förväntat. Vi har sett analyser som visar ett behov av priser på omkring 130 eur/ton till år 2030.

Andra kommentarer?

VÅRT HUVUDUPPDRAG ÄR att minska miljöpåverkan av avfall. Stigande utsläpp på grund av ökad mängd plast som materialåtervinns är ett symptom på samhällets misslyckanden.

Jag har varit i branschen länge och sett många bra och en del konstiga styrmedel. I grunden är ETS systemet bra. Den stora fördelen är att pengar allokeras till där de gör mest kostnadseffektiv nytta och där de svårare utsläppen får köpa rätter av de som lyckats att minska sina utsläpp. Men det finns risker med att inkludera avfallsförbränning, och speciellt om bara några medlemsländers anläggningar är med. Miljö- och klimatpåverkan från avfall riskerar att försämrats om man inte matchar med hårdare krav på den sämre avfallshandlingen och om man inte jämställer villkoren för alla energiåtervinnare inom EU. Skatteverket konstaterade nyligen också att även avfallsförbränningskatten riskerar att öka EUs kostnader för att minska växthusgaserna. ■

Bodecker Carbon.
A part of Bodecker Partners

Tel +46 (0) 40 511 483
Mail info@bodeckerpartners.com
Web www.bodeckerpartners.com
Office Östra Varvsgatan 4, 211 75, Malmö